

אספרה שמך לאח-

פרשת נצבים

מצוה בתורה קבלנו עלינו בשבועה, ארבעה דברים; א) ללמוד. ב) ללמד. ג) לשמור [בלב, שלא ישכח]. ד) ולעשות. ועל כל ארבעה הללו, נשבענו; על כל מצוה בנפרד, ברוך אשר יקיים. ושבועה שנייה; ארוך אשר לא יקיים, שבועה שלישית - על כל התורה בכלל - ברוך אשר יקיים. שבועה רביעית - על כל התורה בכלל - ארוך אשר לא יקיים. ולפי החשבון ארבעה שבועות על כל מצוה ללמוד, ושוב ארבעה שבועות ללמד, וכן לשמור, ולקיים, הרי על כל מצוה ששה עשר שבועות, וכך נשבענו שלשה פעמים, הראשונה בהר סיני במעמד קבלת התורה, ושוב בערבות מואב כשהשביע משה רבינו את בני ישראל לפני מותו, והשלישית בכניסתנו לארץ ישראל בהר גריזים והר

עיבל, הרי לנו שש עשרה כפול שלש, נמצא שנשבענו על כל מצוה ארבעים ושמונה שבועות, וכיון שקבלנו גם ערבות על כל בני ישראל יש להכפיל ארבעים ושמונה שבועות על תרי"ג מצוות כפול שש מאות אלף ושלושת אלפים וחמש מאות וחמישים, כמנן בני ישראל שהיו במעמד. הרי לנו -

$177588552000 = 48 * 613 * 603550$
 בריתות. שאם ⁴יעבור אחד מבני ישראל על אחת מהמצוות, חוץ מזה שהחוטא

יענש על עוונו, גם כל ישראל ערבים זה בזה, שאם יעבור אחד מהם ויראה אותו חבירו, ולא יענישו או יוכיחו עד שיקללנו או עד שיכהו, ייענש זה שיכול למחות על עוון חבירו שעבר, נמצא שכל ישראל ערבים זה בזה.

ויש להוסיף גם את הערבות של הערבים, כלומר שאנו אחראים על כל בני ישראל, במי שביכולתנו להשפיע עליו, שיקים את המצוות בעצמו, וגם שיהיה אחראי על אחרים, הרי שיש להכפיל מספר הזה בשש מאות אלף ושלושת אלפים וחמש מאות וחמישים פעם, נמצא סך הכל

$10718357055960000 = 48 * 613 * 603550 * 603550$
 שאם אחד יראה את חבירו שעבר עבירה ולא מיחה בידו תהיה אתה היכול למחות, מחוייב, כדרך ערב להעניש גם את זה הישראל הערב, שראה חבירו שעבר

אתם נצבים

משה רבינו כינס את כל בני ישראל, ביום הסתלקותו מהעולם בז' אדר, כדי להכניס אותם בברית ה', לקבל עליהם את התורה, לא רק לעצמו, אלא כל אחד יהיה אחראי גם על יהודים אחרים שישמרו את התורה, לא כמו אצל הגויים שאם אחד גנב או רצח, אין חבריו נענשים על כך, אלא החוטא בעצמו יקבל ענשו, אבל אצלנו אין הדבר כך, כי בני ישראל נמשלים לשה, כנאמר (ירמיה נ) *שֶׁה פְּזוּרָה יִשְׁרָאֵל*, וטבעו של השה שיש לו רגישות יתירה ¹ שאם מקבל מכה אחד מאבריו, הוא מרגיש כאב בכל אבריו כך הן ישראל, אחד מהן חוטא כולן נענשים, אמר על כך רבי שמעון

בר יוחאי משל לבני אדם שהיו יושבים בספינה, נטל אחד מהן מקדה, והתחיל קודח תחתיו בחדרו הפרטי, אמרו לו חבריו; מה אתה יושב ועושה? אמר להם; מה אכפת לכם, הרי אני קודח רק אצלי! אמרו לו; הרי המים עולים ומציפין עלינו את הספינה. ועל הדבר הזה כינסם כעת משה רבינו, שכל אחד יקבל על עצמו שמירת התורה לא רק עליו, ² שאם אחד

יכול למחות באנשי ביתו שלא יעשו עברות ולא מיחה, יהיה נענש על אנשי ביתו, ואם יכול למחות באנשי עירו ולא מיחה יהיה נענש על אנשי עירו, ואם יכול למחות בכל העולם כולו יהיה נענש על כל העולם כולו. ומסופר על רבי אלעזר בן עזריה שלשנתו היתה פרה שהיתה מטיילת ברשות הרבים בשבת עם רצועה על קרניה, באופן שאסרו חכמים לעשות כן, ולא מיחה בה, וחזר על כך בתשובה והיה מתענה הרבה צומות עד שהושחרו שיניו מפני צומותיו.

כל ישראל ערבים

ובכן ³כיון שהיו בני ישראל שישים ריבוא, קיבל עליו כל אחד ערבות עצומה מאוד על כל תרי"ג המצוות, על כל השישים ריבוא יהודים, והחשבון הוא כך, על כל

¹ ויקרא רבה ד ו

² שבת נד: ובירושלמי שם.

³ סוטה לז

⁴ בנימין זאב רפב

אספרה שמך לאח-

פרשת נצבים

שָׁרַשׁ פָּרָה רֹאשׁ וְלַעֲנָה. ששורש הגוף תכונה רעה עפר מאדמה, ויטה אחר טבעו.

כי קרוב אליך הדבר מאד

אליהו הנביא סיפר, פעם⁷ אחת הייתי עובר ממקום למקום, ומצאני אדם אחד והיה מתלוצץ ומלעיג בדבריו, ובא כנגדי, ואמרתי לו, בני, מה אתה משיב לאביך שבשמים ליום המשפט, על מה שאתה לא לומד תורה, אמר לי, רבי, יש לי דברים שאני משיב לאבי שבשמים ליום המשפט, אני אומר לו, בינה ודעה לא נתנו לי מן השמים, לכן איני יכול ללמוד.

אמרתי לו, בני, מה מלאכתך? אמר לי, צייד אני! אמרתי לו, בני, אם אין לך בינה, איך התלמדת להביא פשתן, ותקשרנו לעשות מצודות, ותשליכנו לים, ותעלה דגים מן הים? אמר לי, רבי, בזה נתנו בי מן השמים בינה ודעה! אמרתי לו, בני, ומה להשליך מצודות ולהעלות דגים מן הים ניתנו בך בינה ודעה, דברי תורה שכתוב בה, **כי קרוב אליך הדבר מאד**, לא נתנו לך בינה ודעה? מיד היה מתאנח והיה מרים קולו והיה בוכה, ואמרתי לו, בני, אל ירע לך, אלא הרבה בני אדם עונים אותו תירוץ, אבל מעשה ידיהם מוכיחים עליהן, שיש להם בינה, ועל המתנהג כך הכתוב אומר, וּבָשׂוּ עֲבָדַי פְּשָׁתִים שְׂרִיקוֹת וְאַרְגָּיִם חוֹרְזֵי (ישעיה י"ט ט). כלומר – העובדים בפשתים על הנהר. והפשתים שסורקים אותן ואורגין מהם מצודות דגים שהן עשויות חורין חורין יתביישו על שלא עסקו בתורה.

עבירה, ולא מיחה בו, ואם לא תעשה כך תהיה נתפש בעוונם.

וְלֹא אִתְּכֶם לְבַדְכֶם אֲנֹכִי כִּרְתַּתְּ אֶת הַבְּרִית הַזֹּאת וְאֵת הָאֱלֹהִים הַזֹּאת, כִּי אֶת אֲשֶׁר יִשְׁנוּ פֹה עִמָּנוּ עִמְד הַיּוֹם לִפְנֵי הַאֱלֹהִינוּ וְאֵת אֲשֶׁר אֵינָנוּ פֹה עִמָּנוּ הַיּוֹם, לא רק עם העומדים לפני משה כרת ה' את הברית ואת השבועה אלא גם עם כל הדורות העתידיים להיות, כל הנשמות שעתידים להיוולד השתתפו ונשבעו במעמד הזה.

שבועת הגוף והנשמה

המלך אנטונינוס שאל את רבינו הקדוש:⁵ כשהקב"ה ידון את האדם לאחר פטירתו על מעשיו שאינם טובים, הגוף ונשמה יכולין לפטור את עצמם מהעונש, כיצד? גוף אומר: אני לא חטאתי, רק הנשמה חטאת, וההוכחה לכך שמיום שפירשה ממני, הריני מוטל כאבן דומם בקבר, ואיני חוטא. וכמו כן הנשמה אומרת: הגוף חטא, שמיום שפירשתי ממנו, הריני פורחת באויר כצפור ללא שום חטא. אמר לו רבינו הקדוש, אמשול לך משל, למה הדבר דומה, למלך בשר ודם, שהיה לו פרדס נאה, והיה בו תאנים נאות שביכרו, והושיב בו שני שומרים, אחד חיגר ואחד עיוור, אמר לו חיגר לעיוור: תאנים נאות אני רואה בפרדס, בא והרכיבני ונביאם לאכלם. רכב חיגר על גבי סומא, והביאום ואכלום. אחר ימים, בא בעל פרדס. אמר להן: תאנים נאות היכן הן? - אמר לו חיגר: כלום יש לי רגלים להלך בהן? - אמר לו סומא: כלום יש לי עינים לראות? מה עשה - הרכיב חיגר על גבי סומא והעניש אותם כאחד. אף הקדוש ברוך הוא מביא נשמה וזורקה בגוף, ודן אותם כאחד.

לכן⁶ כשהשביע ה' את בני ישראל השביע גם את הנשמה וגם את הגוף, לנשמה אמר, פֶּן יֵשׁ בְּכֶם אִישׁ אוֹ אִשָּׁה אוֹ מְשֻׁפָּחָה אוֹ שֶׁבֶט אֲשֶׁר לָבְבוּ פִּנְה הַיּוֹם מֵעַם ה' אֲלֵקִינוּ, כי הנשמה היא חלק רוחני ממש חלק אל-ה' ממעל, ולזה אמר שהיא פונה ממעלתו הגדולה מעם ה' אלקינו, שהיא יורדת ממעלתה ללכת לעבד את אלהי הגוים הָהֵם, ולגוף שהוא חומר עכור, אמר פֶּן יֵשׁ בְּכֶם

⁵ סנהדרין צא:
⁶ זרע ברך

⁷ אליהו זוטא יד